ספרא — פרק ו

[א] "והבאתי עליכם חרב נוקמת נקם ברית" – נקם בברית ונקם שאינו בברית; איזו נקם שאינו בברית (ס"א איזו נקם שהוא בברית)? כגון סימוי עינים שסימו את עיני צדקיהו מלך יהודה. "ונאספתם אל עריכם" – מפני המצור. "ושלחתי דבר בתוככם" – שיהא המות הורג אתכם מבפנים ובעלי דבב מקיפים אתכם מבחוץ. "ונתתם ביד אויב" – הלכה אין מלינים את המת בירושלים, וכשהם מוציאים אותו לקברו קוברי מתיהם ניתנים ביד אויב.

[ב] "בשברי לכם מטה לחם" – לרבות כל מסעדי לחם. "ואפו עשר נשים לחמכם בתנור אחד" – מבלי עצים. "והשיבו לחמכם במשקל" – שתהא פת נפולת והן יושבות ומשקלות אותה בתנור. ר' יוסי בן דורמסקית אומר "משקל" מה תלמוד לומר? משל: ביד אדם איסר ופרוטה והוא יושב ומשקלו ואומר "אקח בו פת? אוכל אני ולא שבע; אקח בו תמרים! שמא אוכל אני ושבע!". – אף על פי כן אוכל ולא שבע שנאמר "ואכלתם ולא תשבעו". דבר אחר: "ואכלתם ולא תשבעו" – זה רעב של מהומה.

[ג] "ואכלתם בשר בניכם ובשר בנותיכם תאכלו" – אמרו עליו על דואג בן יוסף שמת והניח בן קטן לאמו. והיתה מודדתו בטפחים בכל שנה, ונותנות משקלו זהב לשמים. ומשהקיפו מצודת ירושלים – טבחתו בידה ואכלתו, ועליה מקונן ירמיהו ואומר (איכה ב, כ) "רבוני! אם תאכלנה נשים פרים, עוללי טיפוחים!". משיבה רוח הקודש ואומרת (איכה ב, כ) "אם יהרג במקדש ה' כהן ונביא!" – זה זכריה בן יהודע הכהן. דבר אחר: "ואכלתם בשר בניכם ובשר בנותיכם תאכלו" – אין לי אלא אבות אוכלים בשר בנים ובנות; בנים אוכלים בשר אבות מנין? שנאמר (יחזקאל ה, י) "לכן אבות יאכלו בנים בקרבך ובנים יאכלו אבותם".

[ד] "והשמדתי את במותיכם" – כמשמעו. "והכרתי את חמניכם" – אלו הנחשים והקסמים שבישראל. "ונתתי את פגריכם על פגרי גלוליכם" – וכי מה הפגרים עושים אצל הגלולים? אלא שהיה אליהו זכור לטוב מחזר על כל תפוחי הרעב; מצא אחד תפוח ומוטל ברעב. אמר לו "בני, מאיזה משפחה אתה?". אמר לו "ממשפחה פלונית". אמר לו "וכמה הייתם?". אמר לו "שלשת אלפים". "וכמה נשתייר מכם?". אמר לו "אני". אמר לו "רצונך לומר דבר אחד ולחיות?". אמר לו "הן!". אמר לו "אמור שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד". צעק מיד ואמר (עמוס ו, י): "הס! כי לא להזכיר בשם ה'" לא למדני אבא כך!". מה היה עושה? נוטל יראתו ונותנה על לבו ומגפפה ומנשקה עד שכריסו נבקעת ונופל, הוא ויראתו, לארץ. לכך נאמר "ונתתי את פגריכם על פגרי גלוליכם". "וגעלה נפשי אתכם" – זה הגולה. ויש אומרים זה סילוק שכינה. "ונתתי את עריכם חרבה" – 'עיר' "עריכם" – לרבות הכרכין והמחוזות. "והשימותי את מקדשיכם" – 'מקדש' 'מקדשי' "מקדשיכם" – לרבות בתי כנסיות ובתי מדרשות. "ולא אריח בריח נחוחכם" – כמשמעו.

[ה] "והשימותי אני את הארץ" – זו מדה טובה, שלא יהיו ישראל אומרים "הואיל וגלינו מארצינו, עכשיו האויבים באים ומוצאים עליה נחת רוח"; לכך נאמר: "ושממו עליה אויביכם היושבים בה" – זו האויבים הבאים אחרי כן, לא ימצאו עליה נחת רוח.

[ו] "ואתכם אזרה הגוים" – זו מדה קשה לישראל, שבשעה שבני המדינה גולים כולם למקום אחד, הם רואים זה את זה ומתנחמים – ואתם, אין אתם כן! אלא עתיד אני לזרות אתכם לבין כל האומות כאדם שהוא זורה שעורים במזרה ואין אחת מהם דבקה לחברתה, שנאמר (ירמיהו טו, ז): "וָאֲזָרֵם בְּמִזְרֶה בְּשַׁעֲרֵי הָאָרֶץ שִׁכַּלְתִּי אִבַּדְתִּי אֶת עַמִּי מִדַּרְכֵיהֶם לוֹא שָׁבוּ".

[ז] "והריקותי אחריכם חרב" – חרב הנשלחת אחריכם לא במהרה היא חוזרת, וכמים הנשפכים ששוב אין חוזרים לכלים.